

Sant Josep de la Colònia Pons

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Plaça de l'Església s/n, Colònia Pons, 08692-Puig-reig
Emplaçament Colònia Pons

Coordenades:

Latitud: 41.96632
Longitud: 1.88601
UTM Est (X): 407693
UTM Nord (Y): 4646637

Classificació

Número de fitxa 08175 - 125
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Historicista Contemporani
Segle XIX
Any 1987
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El 2008 van efectuar-se obres de condicionament de les teulades de les capelles de tramuntana i al cimbori
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL
Número inventari si, IPA 3661
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Puig-reig

Fitxes associades:

[Xemeneia de Cal Pons](#)

[Resclosa i canal de Cal Pons](#)

Descripció

Església de planta de creu llatina té 32x16 m al seus braços i la nau principal segueix el sistema constructiu ogival: encreuament d'arcs en diagonal i volta de creuer. Als murs laterals s'obren sis capelles que funcionen com contraforts de la nau central. Just passat la porta principal es troben d'una banda el baptisteri i de l'altra l'escala que puja al cor. En el transsepte s'alça un cimbori octogonal sostingut per quatre voltes volades. El presbiteri és emmarcat per un absis poligonal amb una girola que envolta l'altar major; al darrera d'aquest està la sagristia amb l'escala d'accés al campanar i al panteó-cripta.

L'edifici presenta una projecció vertical que es lleu també a la façana principal que té un pòrtic d'entrada que consta de dues columnes cilíndriques amb capitells de motius vegetals que sostenen un arc apuntat de petites dovelles. Al costat hi ha dos columnes quadrades acabades amb pinacle. La teulada del pòrtic té pendent molt pronunciada i es remata per una cornisa en pedra amb tres flors de lis per cada banda i una creu al damunt, en el mig. Unes gàrgoles de pedra sense ornamentació especial permeten el desguàs. A la part superior de la façana principal hi ha una espadanya de dos pisos, a la part superior té una obertura, a la inferior dues.

La façana posterior també és elaborada amb gran cura i té una gran portalada amb arquivoltes que condueix al panteó-cripta. A mitja alçada s'obren cinc finestres que donen llum a la sagristia i per sobre d'aquestes, a la part alta es troba un rosetó de proporcions mitjanes. Els vitralls formats per vidres emplomats, són elements decoratius importants i representen escenes religioses (la Santa Fe, l'Eucaristia i el Baptisme) i figures geomètriques. Els materials utilitzats a l'església són la pedra devastada i el totxo de terra cuita, a excepció de les façanes que son fetes amb carreus ben tallats.

Observacions:

Des del 2009 l'església acull el Centre d'Interpretació de l'Església de la Colònia Pons, a través de tres espais museïtzats, dóna a conèixer el paper que va jugar l'Església en la consolidació del sistema de colònia industrial a Catalunya, tant des del punt de vista dels treballadors i treballadores com dels amos de les colònies. El Centre d'interpretació és format per moderns sistemes d'interpretació i les tècniques audiovisuals més capdavanteres, que aconseguen traslladar el visitant a un entorn suggestiu i vivencial.

El projecte de museïtzació se centra en tres espais de l'edifici religiós (la capella de Santa Llúcia, el cor i la cripta) i s'integra i conviu respectuosament amb aquest, compatible amb la principal funció que encara té l'edifici: la religiosa, amb un horari de misses i d'actes litúrgics que el centre d'interpretació respecta en tot moment.

Història

Construïda a l'any 1877 segons el projecte de l'arquitecte José torres i Argullo, es va reconèixer com "La catedral de l'Alt Llobregat" la seva importància augmentà quan va rebre les relíquies de Santa Aurèlia de Niça. L'impulsor de Cal Pons -una de les colònies industrials més interessants de Catalunya a nivell urbanístic i arquitectònic- fou Josep Pons i Enrich, nascut a Manresa l'any 1811, descendent d'una família manresana vinculada a la indústria de la seda durant el segle XVIII. Josep Pons esdevingué, a partir de mitjan segle XIX, un important industrial cotoner que fou, també, polític, fundador de la Caixa de Manresa i promotor del ferrocarril de Manresa a Berga. Josep Pons, l'any 1875, comprà els terrenys de Cal Garrigal -

que posteriorment amplià amb la compra de més terrenys de masies dels voltants- amb la intenció de construir-hi una colònia industrial. L'any següent obtingué el permís d'aprofitament industrial de l'aigua del riu Llobregat i seguidament féu construir la resclosa, el canal, la sala de turbines i la fàbrica, que s'inaugurà l'any 1880. Al costat de l'espai industrial es començaren a construir, també, els habitatges on haurien de viure els treballadors de Cal Pons. Aquests habitatges, construïts en dues etapes diferents (1875 i 1890), formen el carrer d'Orient, el més emblemàtic de la colònia. Els majordoms i els encarregats vivien en pisos annexos a la fàbrica, mentre que els habitatges del carrer de la Baixada i de la plaça del Centre, on hi havia la botiga, el cafè, la fonda, el forn de pa i altres serveis, foren ocupats per famílies vinculades als serveis de la colònia. Un dels edificis més importants de Cal Pons, pels serveis que acollia, fou el que es construï, annex a l'església, l'any 1893. Aquest espai incloïa l'escola, el convent de les monges, la residència de les noies i el teatre. Els edificis més emblemàtics -per la seva espectacularitat- de la colònia, però, eren i són uns altres: l'església i les torres dels amos. L'església, inaugurada el 1887, fou qualificada, per la premsa de l'època, com la "Catedral de l'Alt Llobregat". Les dues torres, situades al voltant d'un jardí, foren construïdes abans de l'any 1885 (la vella) i el 1897 (la nova). El conjunt de la colònia en construcció fou envoltat per una muralla d'uns dos metres d'alçada que tenia tres portals i dues portes. Els porters i el "sereno" vigilaven que cap treballador entrés o sortís del perímetre de la colònia més tard de les 8 o les 9 del vespre (depenent de l'època de l'any). Aquesta muralla fou enderrocada durant la Guerra Civil i ja no es reconstruí.

Bibliografia

R.SERRA i R.VILADES: la colònia Pons de Puig-reig (1875-1987), Berga, Ambit de Recerques del Berguedà 1987.

R.VILADES i R.SERRA : La colònia Pons (Puig-reig), a L'Erol, Any: 2005 Núm.: 86-87 150 anys de colònies industrials

CLOTET, D. I SERRA, R. "Capellans de colònia", a Histories del riu. El llegat de les colònies, Regio7, 2005, p. 79-80

VV.AA. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1994.

CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa

TEIXIDOR, E. I SERRA, R. (2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

